

Limburgs Offensief Stikstof

Samen aan de slag voor een geborgde daling van stikstofemissie en natuurherstel

Toelichting Bestuurlijk overleg PLC

7 april 2025

Agenda

- Wat ligt er nu?
- Waar staan we: welke aanvullingen nog voorzien?
- Rondje vragen & reacties

Bijlage:

Samenvatting 'Redeneerlijn LOS in enkele schema's'

Wat ligt er? Twee bouwstenen voor de inhoud van het LOS !

H1 Introductie

- 1.1. Voortvarend aan de slag!
- 1.2. Ontwikkelingen in de context
- 1.2. Doel, status en positionering LOS
- 1.3. Van Voorontwerp- naar Ontwerp-LOS
- 1.3. Leeswijzer

H2 Ontwikkelstrategie

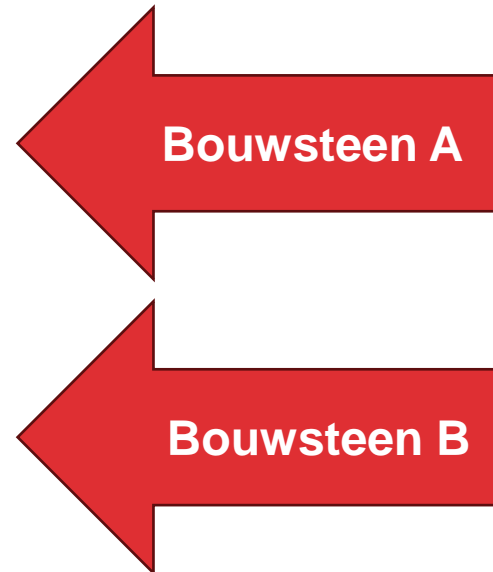
- 2.1 Opgaven en perspectief voor landelijk gebied
- 2.2. Ambitie en doelen van het LOS
- 2.3. Ontwikkelpad in hoofdlijnen
- 2.4. Herijking Gebiedsgerichte aanpak Limburg
- 2.5. Verwachtingen van het Rijk

H3 Maatregelen en instrumenten

- 3.1. Categorieën van maatregelen en criteria voor fasering
- 3.2. Pakket van maatregelen en instrumenten voor 2025-2027
- 3.3. Doorkijk naar uitvoering op middellange termijn

H4 Zicht op uitvoering

- 4.1. Uitgangspunten
- 4.2. Besluitvorming en organisatie uitvoering
- 4.3. Beschikbare financiële middelen
- 4.3. Monitoring, evaluatie en bijstelling

Waar staan we 1?

Welke aanvullingen al 'in de pijplijn' voor komende week?

1. Verdere fasering tot 2 à 4 N2000-gebieden: op basis van urgentie én meekoppelkansen (bv. aanpak PAS)
2. Waar nog mogelijk: verder concretiseren van geborgde maatregelen én instrumenten
3. Aanscherpingen op (juridische) redeneerlijn verwerken en lopende subsidieregelingen toevoegen
4. Afstemming met laatste inzichten over 'zonering' in Povi-traject (inhoudelijk en qua timing)

Waar staan we 2?

Welke aanvullingen voorzien op basis van reacties in ambtelijke PLC van 3 april?

5. Aanscherpen van de balans tussen 'focus korte termijn' versus 'behoefte samenhangende aanpak':
zowel in opgaven (stikstof, én natuur, én water, en ...?) als over sectoren (landbouw, én .....)
6. Beter positioneren wel/geen aandacht voor generieke maatregelen en projecten waterkwaliteit/KRW
7. Welke duidelijkheid kunnen we nu al bieden over doelbereik en dus tijdsperspectief vergunningen?
8. Check op taal & toon over landbouw, en expliciet zijn over wel/geen grotere opgave 3Kton ammoniak
9. Meer aandacht voor ondernemersperspectief, bv innovatie, pilots Blijversaanpak etc
10. Aandacht voor goede balans en afstemming Povi, met name over zonering én implementatie daarvan
11. Strengere handhaving alleen effectief in combinatie met betere begeleiding vooraf
12. Aandacht voor verwachte verdeling van maatregelen over delen van Limburg

Waar staan we 3?

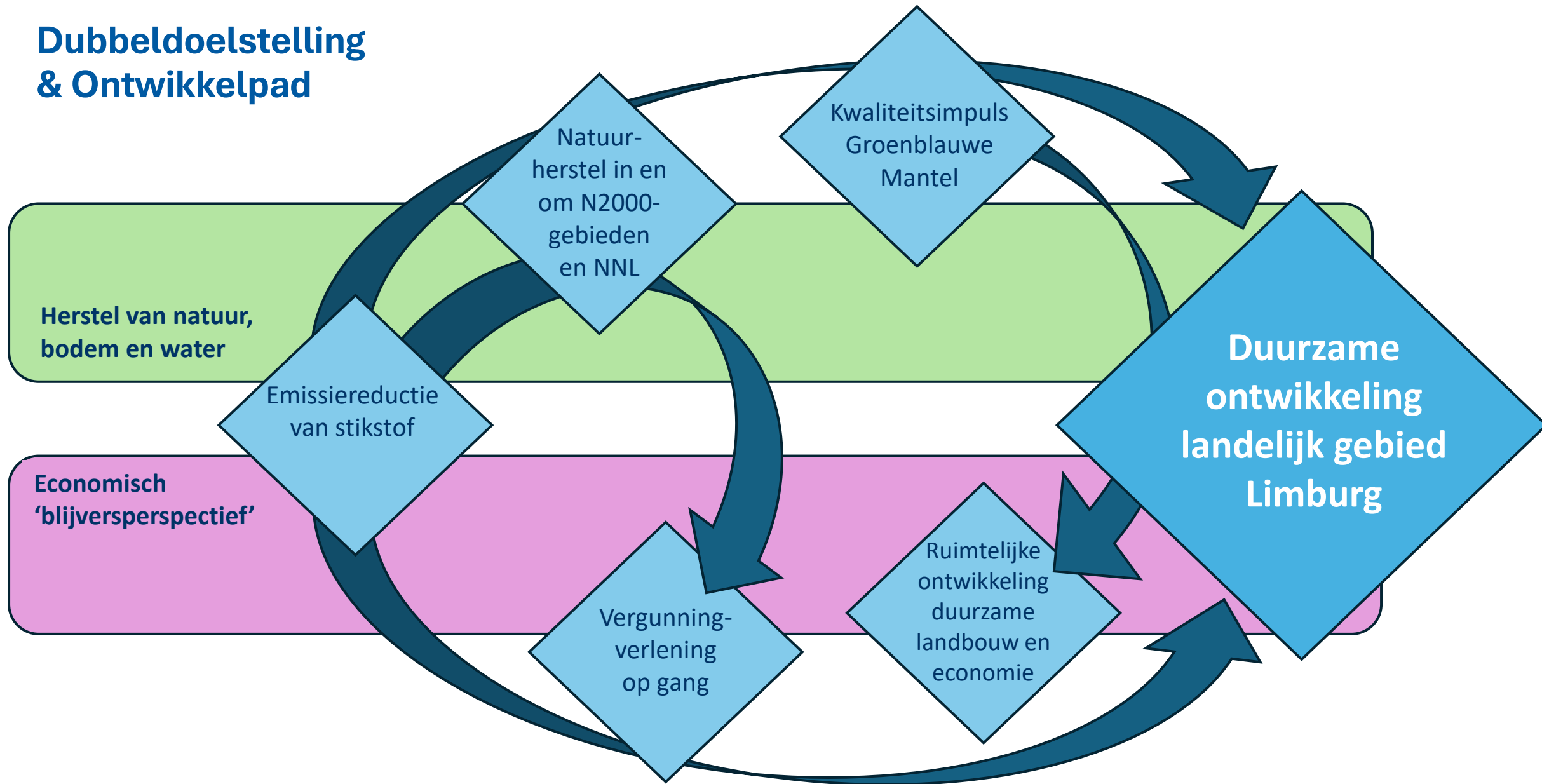
- 3. Bespreekpunt: hebben we nu goede balans in de volgende kernboodschappen & dilemma's?**
- 1) Tussen 'Limburg zelf verantwoordelijkheid nemen' versus 'wachten op het Rijk'?
  - 2) Tussen 'noodzaak reductie stikstof' versus 'perspectief voor vergunningverlening economie'?
  - 3) Tussen 'smalle focus op korte termijn' versus 'bredere focus op middellange termijn'?
  - 4) Tussen 'streng' (regulerend) en 'draagvlak' (ondersteunend) in het pakket van maatregelen?

Bijlage: Samenvatting redeneerlijn LOS

Dubbeldoelstelling & Ontwikkelpad

Maatregelen & criteria

Generieke
maatregelen

Gebiedsgerichte
maatregelen

Ruimtelijke sturing
landelijk gebied

Emissiereductie maatregelen

Herstelmaatregelen
hydrologische condities

Natuurherstelmaatregelen

Uitbreiding natuurareaal

Doorkijk uitvoering

Pakket maatregelen &
instrumenten korte
termijn 2025 - 2027

Criteria voor
fasering
maatregelen:

1. Urgentie & doelbereik natuur en water
2. Meekoppelkansen met andere doelen en opgaven
3. Uitvoerbaarheid op korte termijn

Pakket van maatregelen & instrumenten – Versie 1 april

Negen generieke maatregelen

1. Stikstofemissiereductie veehouderijbedrijven
2. Voorzetting en intensivering uitvoering beleid op gebied van natuur en water
3. Voorzetting en uitbreiding Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb)
4. Zonering van het landelijk gebied in het nieuwe omgevingsbeleid
5. Actief provinciaal grondbeleid voor veranderingen in landgebruik
6. Intensivering 'Blijversaanpak' voor begeleiding transitie van de landbouw
7. Verkenning en invoering evenwichtige balans tussen middelsturing en doelsturing
8. Op gang brengen vergunningverlening door instelling doelenbank stikstof
9. Intensivering van toezicht en handhaving in interprovinciale aanpak

+ 21X

N2000-gebied: Sarsven en de Banen	
Maatregelen	
	Emissiereductiemaatregelen
	▪ Uitkopen of verplaatsen drie agrarische bedrijven
	Herstelmaatregelen hydrologische condities
	▪ Vernattingsmaatregelen, waaronder verwijderen drainage/sloten in agrarisch beheerde natuur
	▪ Peilopzet
	Natuurherstelmaatregelen: inrichting en beheer
	▪ Bestrijden gebruik vennen door ganzen als slaapplaats
	▪ Periodiek vrijzetten en/of maaien van venoevers
	▪ Bestrijding watercrassula (invasieve exoot)
	Uitbreiding natuurareaal en verbindingen
	▪ Verkenning realisatie 100 ha nieuwe natuur in omgeving;
	▪ Verkenning realisatie 250 ha agrarisch beheerde natuur in omgeving (zonder bemesting, drainage en bekalking)
	▪ Venuitbreiding realiseren binnen een deel van de 100 ha nieuwe natuur

Overzicht wettelijke doelen

Thema		Uitwerking wettelijke doelen
Natuur	Vogel- en Habitat Richtlijn (VHR)	<ul style="list-style-type: none"> Tenminste 30% van de in 2019 in een ongunstige staat van instandhouding verkerende VHR-soorten en -habitattypen zijn weer in een gunstige staat van instandhouding gebracht of een sterk positieve trend is ingezet Uiterlijk in 2030 zijn zoveel mogelijk de landelijk negatieve trends voor alle VHR-soorten en -habitattypen gestopt Realisatie van 30% van het te ontwikkelen areaal dat nodig is voor een gunstige staat van instandhouding Realisatie van 1.300 ha nieuwe natuur (deels overlappend met resterende ontwikkelopgave NNN) en 11.100 ha nieuwe agrarische natuur
	Natuurnetwerk en Natuurpact	<ul style="list-style-type: none"> Uiterlijk in 2027 verwerving van 892 ha en inrichting van 1.253 ha voor nieuwe natuur ter afronding van Nationaal Natuur Netwerk in Limburg
	Natuurherstel-verordening	<ul style="list-style-type: none"> Uiterlijk in 2030 zijn op minstens 30%, uiterlijk in 20240 op minstens 60% en uiterlijk in 2050 op minstens 90% van de niet in goede toestand verkerende oppervlaktes van de in bijlage I van de verordening opgenomen habitattypen herstelmaatregelen genomen om ze in een goede toestand te brengen. Daarbij wordt tot 2023 voorrang gegeven aan maatregelen in Natura 2000-gebieden Uiterlijk in 2030, 2040 en 2025 treffen van herstel-maatregelen die nodig zijn om de in bijlage I van de verordening opgenomen habitattypen opnieuw te ontwikkelen in gebieden waar die habitattypen niet voorkomen, teneinde de gunstige referentieoppervlakte voor die habitattypen te realiseren
Stikstof	Wet stikstof-reductie en natuurherstel (Wsn)	<ul style="list-style-type: none"> 40% van het areaal van stikstofgevoelige habitats in Natura 2000-gebieden in 2025 onder de kritische depositiewaarde 50% van het areaal van stikstofgevoelige habitats in Natura 2000-gebieden in 2030 onder de kritische depositiewaarde 74% van het areaal van stikstofgevoelige habitats in Natura 2000-gebieden in 2035 onder de kritische depositiewaarde Deze drie landelijke doelen betekenen een bijdrage van Limburg in de emissie-reductie van 3 Kton ammoniak. Om de verslechtering te stoppen, kan extra reductie nodig zijn
Water & bodem	Kaderrichtlijn Water (KRW)	<ul style="list-style-type: none"> Hydrologische condities voor alle Natura 2000-gebieden voldoen in 2027 aan ecologische vereisten Concentraties nutriënten (fosfaat en stikstof) in grond- en oppervlaktewaterlichamen voldoen in 2027 aan wettelijke normen Concentraties gewasbeschermingsmiddelen in grond- en oppervlaktewaterlichamen voldoen in 2027 aan wettelijke normen Grondwaterlichamen voldoen in 2027 aan de norm voor een goede kwantitatieve en kwalitatieve toestand per grondwaterlichaam, conform Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) Waar mogelijk herstel van meer natuurlijke toestand voor oppervlaktewaterlichamen (maatregelen uit Stroomgebiedbeheerplannen en herstel beekdalen)
Klimaat	Koolstofvastlegging, Klimaatwet	<ul style="list-style-type: none"> Realisatie van 0,03 Mton CO2 eq. koolstofvastlegging in minerale landbouwbodems in 2030 in Limburg
	Methaan, Klimaatwet	<ul style="list-style-type: none"> Reductie van 0,3 Mton CO2 eq. in 2030 in Limburg

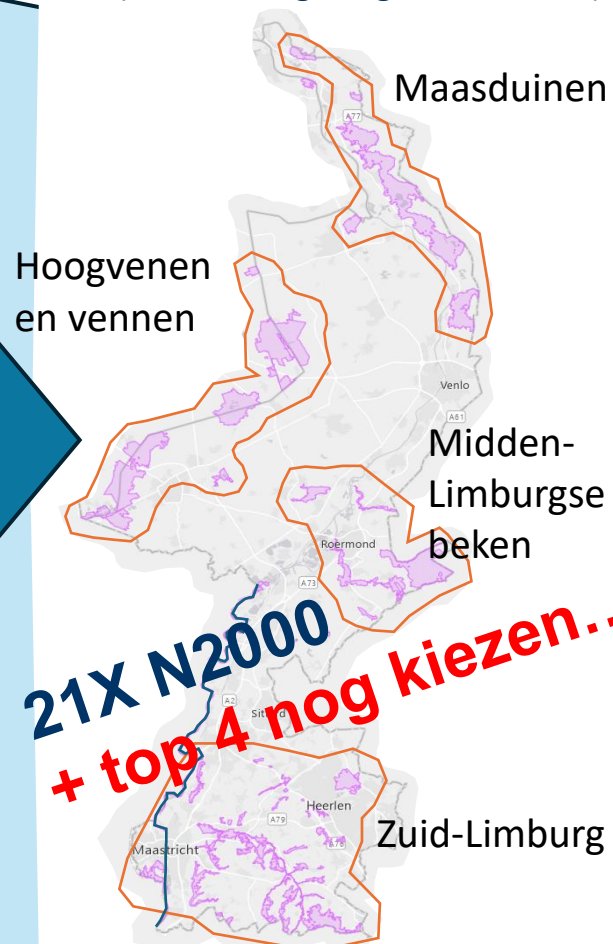
Herijking Gebiedsgerichte aanpak Limburg

Programmagebied 2025 - 2030

- Natura 2000 gebieden en omgevingen
- Natuur Netwerk Limburg
- Groenblauwe mantel
- Grondwaterbeschermings- en waterwingebieden

Focusgebieden 2025 – 2027

(N2000, omgeving & beekdalen)

Gebiedsprocessen en gebiedsprojecten 2025 - 2027

Gebiedsprocessen

Visie

Uitwerking

Realisatie

Gebiedsprojecten & maatregelen

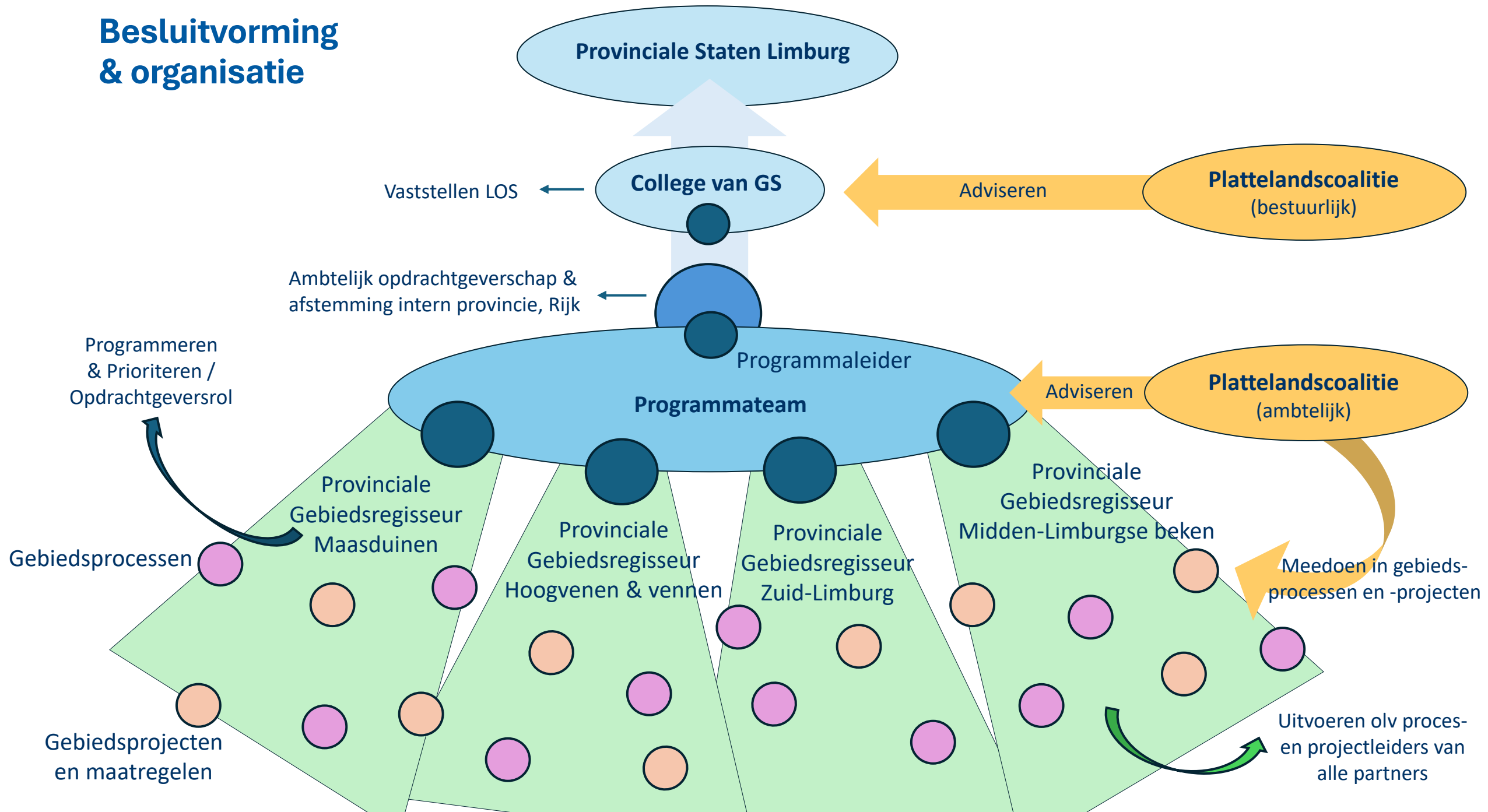
Visie

Uitwerking

Realisatie

**21X N2000
+ top 4 nog kiezen...!?**

Besluitvorming & organisatie

Aanpassing Provinciale Omgevingsvisie (Povi)

Inbreng aanpak Cie Schoof, Voorjaarsnota kabinet, Prinsjesdag

'Voorontwerp'
LOS ?

'Ontwerp'
LOS ?

'Definitief'
LOS ?

Besluitvorming LOS

NRD?

PlanMER?

Uitvoering LOS

Uitvoering en uitwerking maatregelenpakket korte termijn

Herijking aanpak en organisatie gebiedsprocessen en gebiedsprojecten

Verdere uitwerking doelbereik maatregelen, monitoring en bijsturing

Mei 2025

September 2025

Januari 2026